

W Wj 19–40 ta para ofiar występuje wprawdzie tylko raz i to nie jako nakaz Boga, ale w miejscu centralnym – w opisie zawarcia przymierza synajskiego – 24,5: Mojżesz nakazał młodzieńcom złożenie tych dwu ofiar na ołtarzu, aby następnie ich krwią, „krwią przymierza” (24,8) pokropić ołtarz i lud.

W następnych księgach ta niezmiernie ważna dla przymierza synajskiego para ofiar będzie pojawiać się częściej i to już nie jako wyraz inicjatywy człowieka, lecz nakaz samego Boga: por. Kpł 4,10; 7,37; 17,8; Lb 10,10; 15,5.8. W ramach kolejnego przymierza, zawartego na stepach Moabu, Pan przez Mojżesza również nakazał te ofiary: por. Pwt 12,6.11.27.

Co wynika z przedstawionych dwu faktów?

- Po pierwsze: jest oczywiste, że począwszy od przymierza synajskiego ofiary całopalne i krwawe znajdują się w centrum kultu. Nie o tym przymierzu zatem Bóg mówi w Jr 7,22.

- Po drugie: widoczna jest nieobecność tego rodzaju ofiar w Wj 1–18, a to by znaczyło, że o tym przymierzu Bóg mówi przez Jeremiasza. Czy jednak są w Wj 1–18 te wymogi kultyczne, które Bóg przez proroka wymienił jako istotne dla tam omawianego przymierza: **posłuszeństwo** wobec Boga, wobec Jego nakazów?

Wyróżnione w Jr 7,22–23 słowo – to «צוֹרֵךְ» – **rozkazać**⁴⁸⁴. **W Wj 1–18 występuje dokładnie 15 razy, czyli liczbowo odpowiada dacie wyjścia z Egiptu, a przez to – dacie zawarcia przymierza exodusu.** Spośród tych 15 miejsc w dokładnie 12 z nich Bóg jest rozkazodawcą. Liczba ta odpowiada liczbie 12 pokoleń Izraela, adresata Bożych nakazów.

Nie mniej ważne znaczenie ma treść tych wersetów: ukazują posłuszeństwo Mojżesza, Aarona, Izraelitów wobec rozkazującego im Boga. Te teksty występują w kluczowych miejscach opisu exodusu: Wj 4,28; 6,13; 7,2.6.10.20; 12,28.50; 16,16.32.34; 18,23.

Na podstawie tych spostrzeżeń widać, że kluczowa dla rozumienia proctw Jeremiasza fraza, określająca dzień zawarcia przymierza jako:

«בְּיוֹם הוֹצִיאִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם»

„w dniu Mojego wyprowadzania ich z Egiptu”

– wskazuje na dzień 15. Abib, dzień wyjścia z Egiptu, a nie na szerzej rozumiany czas wychodzenia z Egiptu, nie na czas pobytu Izraela u podnóża Synaju.

⁴⁸⁴ Por. F. Zorell, *Lexicon Hebraicum et Aramaicum Veteris Testamenti*, dz. cyt., s. 685–686: צוֹרֵךְ .